کدام کشورها بیشترین نرخ بهره را دارند

کشور	نرخ بهره
زیمبابوه	۱۳۰ درصد
آرژانتین	۱۰۰ درصد
ونزوئلا	۵۶/۶ درصد
غنا	۳۰ درصد
سودان	۲۸/۳ درصد
کنگو	۲۵ درصد

رئیس دانشکده اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی در گفت‌وگو با «جام جم»:

دولت حاشیه‌نشین اقتصاد شود

رهبر معظم انقلاب جهش تولید را به‌عنوان شعار سال برگزیدند اما این بار تاکید ویژه‌ای نسبت به مشارکت مردم در تحقق این جهش داشتند. تحقق جهش قابل توجه در تولید کشور مستلزم فراهم شدن ملزومات و بسترهایی است که باید مد نظر مسئولان نهادهای مختلف و سیاست‌گذاران باشد. جهش تولید با مشارکت مردم، شعار سال ۱۴۰۳ از سوی مقام معظم رهبری نام گرفت. امسال شانزدهمین سالی است که نام اقتصادی دارد و در یک دهه اخیر توجه و تاکید رهبر معظم انقلاب بر موضوع تولید بوده است. درباره راهکارهای تحقق شعار سال با حسین صمصامی، رئیس دانشکده اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

برای تحقق شعار سال چه اقداماتی باید انجام شود؟

جهش تولید با مشارکت مردم الزاماتی دارد. یکی از وظایف دولت این است که باید زمینه ورود مردم به فعالیت‌های اقتصادی فراهم شود. اولین شرط، ثبات اقتصادی و کنترل نرخ تورم است. دولت و بانک مرکزی باید سیاست‌های ارزی مناسبی را به کار بگیرد و تا زمانی که این موانع رفع نشود، شاهد بروز مشکلات در بازارهای مختلف ازجمله ارز هستیم. از دیگر اقداماتی که باید اجرا شود، مهار سفته‌بازی در بازارهای مختلف است که مهم‌ترین آن مربوط به ارز می‌شود. زمانی که این اتفاق بیفتد، فعالیت‌های غیرمولد دیگر جذاب نیست و در آن زمان می‌توان منتظر ورود سرمایه به فعالیت‌های مولد و تولیدی بود.

> **ابزار مالیات می‌تواند مسیر سفته‌بازی را محدود و نقدینگی را به سمت بازار مولد هدایت کند**

آیا سیاست‌هایی که تاکنون اجرا شده در این راستا قرار دارد؟

اگر صادقانه بخواهم پاسخ بدهم، خیر. مردم در شرایط فعلی هم در اقتصاد مشارکت می‌کنند و این‌طور نیست که اکنون نقشی در اقتصاد نداشته باشند. نکته مهم این است رهبر معظم انقلاب تاکید کردند جهش تولید با مشارکت مردم اتفاق بیفتد. دولت باید هدایتگر اصلی مردم باشد اما اکنون شاهد مجری بودن دولت نیز در اقتصاد هستیم. فعالیت دولت در اقتصاد باید کاهش یابد و به وظیفه قانونی‌اش بپردازد که نظارت بر بازار است. اگر زمین بازی درست طراحی شود، نتیجه هم مطلوب خواهد بود.

به موضوع سیاست‌های ارزی اشاره داشتید. دولت چه تغییری در این زمینه باید انجام دهد؟

اولین شرط این است که بازار غیررسمی جمع شود. ارز در اختیار دولت است و برای آن نرخ‌گذاری می‌کند. در نتیجه بازار غیررسمی نباید اصلا وجود داشته باشد. ضمن این‌که طبق قانون ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بازار غیررسمی که این روزها در برخی رسانه‌ها به نام بازار آزاد شناخته می‌شود، غیرقانونی و قاچاق است. چرا در شرایطی که ایران تحریم است باید بازار قاچاق وجود داشته باشد. نکته دیگری که باید به آن توجه داشت چندنرخی بودن ارز است که برای اقتصاد اصلا خوب نیست. تاکید کنم که ارز باید تک‌نرخی شود. ارز تک نرخی برای مصارف قانونی کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد اما نرخ‌های دیگر در بازار مبادله یا توافقی نیز باید حذف شود. یکی از راه‌های کنترل نرخ ارز کاهش مصارف ارزی است و پیمان سپاری ارزی باید با جدیت بیشتری دنبال شود. واردات کالاهایی که در داخل امکان تولید دارند نیز باید قطع شود و نظارت گسترده بر فعالیت مناطق آزاد و همچنین گمرک برای واردات صورت گیرد. در این صورت می‌توانیم سیاست‌های اقتصادی را اجرا کنیم. در طول سال‌های گذشته دولت‌ها بارها سعی کردند که این‌گونه اقدامات را انجام دهند اما با شکست مواجه شدند. شاید نمونه اخیری که بتوانیم مثال بزنیم ارز ترجیحی یا همان دلار ۴۲۰۰ تومانی بود. دولت برای این‌که کالاهای اساسی ارزان‌تر به دست مردم برسد این نرخ را تعیین کرد اما منجر به قاچاق کالاهایی شد که این ارز را دریافت می‌کردند.

ما زمانی که از سیاست ارزی صحبت می‌کنیم به یک موضوع بسنده نخواهیم کرد.

من هم با شما موافقم که تک نرخی شدن ارز نیازمند زیرساخت‌هایی است اما این زیرساخت‌ها اگر امروز آماده نشود، فردا باید با هزینه بیشتری انجام شود. در نتیجه تعلل در این زمینه جایز نیست. یکی دیگر از موضوعات ارزی مربوط به صرافی‌های غیرمجاز است. نهادهای امنیتی باید در کنار دولت قرار بگیرند و اقتصاد را به سامان برسانند. صرافی‌های غیرمجاز مخل بازار ارز هستند و نباید اجازه قیمت‌گذاری داشته باشند.

در این صورت بازار موازی غیررسمی شکل نمی‌گیرد؟

اگر این سیاست‌ها درست اجرا شود، خیر. ابزار مفیدی در اقتصاد وجود دارد به نام مالیات. از این ابزار باید به درستی استفاده کنیم و جالب است بدانید از این طریق می‌توان تولید را جهش داد و نقدینگی را کنترل کرد. کنترل سفته‌بازی با ابزار مالیات محقق خواهد شد، البته باید مراقب بود در شرایطی که این قانون اجرا می‌شود، گردش پول خیلی کاهش نیابد که اقتصاد وارد رکود شود. سیاست‌های مهار تورم خطر رکود را به همراه دارد.

کارنامه دولت در تحقق شعار سال گذشته چگونه بود؟

در این زمینه کوتاه می‌گویم. تورم ۴۰ درصدی مهار تورم نیست. دولت باید قبول کند حاشیه‌نشین اقتصاد شود، در غیر این صورت شاهد تحولی در این زمینه نخواهیم بود.

گزارش

تجارت خارجی ایران از ۱۵۳ میلیارد دلار عبور کرد

رئیس‌کل گمرک ایران گفت: تجارت خارجی کشور (مجموع واردات و صادرات) در سال ۱۴۰۲ با ۲/۶ درصد افزایش به رقم ۱۵۳ میلیارد و ۱۷۰ میلیون دلار رسید.

محمد رضوانی‌فر افزود: از این میزان تجارت خارجی کشور، ۸۶ میلیارد و ۸۹۰ میلیون دلار به صادرات با احتساب نفت، برق، خدمات فنی مهندسی و تجارت چمدانی و ۶۶ میلیارد و ۲۸۰ میلیون دلار به واردات اختصاص داشت.

وی درخصوص میزان صادرات بدون احتساب صادرات نفت، برق، خدمات فنی مهندسی و تجارت چمدانی در سال ۱۴۰۲ گفت: در این مدت میزان صادرات بدون احتساب نفت، برق، خدمات فنی مهندسی و تجارت چمدانی، ۱۳۶ میلیون و ۴۰۹ هزار تن کالا به ارزش ۴۹ میلیارد و ۳۳۰ میلیون دلار بوده که به لحاظ ارزش ۸/۸۷ درصد کاهش و از حیث وزن ۸۲/۹ درصد افزایش داشته است.

رضوانی‌فر گفت: در این مدت ۳۵ میلیارد و ۸۷۰ میلیون دلار نفت، ۳۷۰ میلیون دلار برق و یک میلیارد و ۲۹۳ میلیون دلار خدمات فنی مهندسی صادر شد.

وی افزود: طی سال ۱۴۰۲ بدون احتساب صادرات نفت خام، خدمات فنی مهندسی و برق با حدود ۱۶/۸۷ میلیارد دلار کسری تجارت خارجی و با احتساب صادرات نفت خام، خدمات فنی مهندسی و برق با ۲۰/۶ میلیارد دلار مازاد تجارت خارجی روبه‌رو بودیم.

به گفته وی، در این مدت همچنین ۴۸ میلیون و ۸۰۰ هزار تن کالای پتروشیمی به ارزش ۱۹ میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار صادر شده است که به لحاظ وزن و ارزش به ترتیب ۱۱/۳۲ و ۲۸/۵۹ درصد کاهش نشان می‌دهد.

وی درخصوص سه قلم عمده کالای صادراتی در سال ۱۴۰۲ افزود: گاز طبیعی مایع شده با سه میلیارد و ۹۰ میلیون دلار، پروپان مایع شده سه میلیارد و ۶۲ میلیون دلار و قیر نفت با دو میلیارد و ۱۹۷ میلیون دلار سه قلم عمده کالای صادراتی در این مدت بود.

دکتر رضوانی‌فر اظهار کرد: در بین ۱۰ قلم عمده کالای صادراتی بیشترین رشد به لحاظ ارزش به گازهای نفتی و هیدروکربن‌های گازی مایع شده با ۶۲/۶۸ درصد، سنگ آهن با ۶۲/۴۶ درصد و قیر نفت با ۲۱/۸۴ درصد و بیشترین کاهش در ارزش به گازهای طبیعی مایع شده با ۵۹/۱۱ درصد، پروپان مایع شده با ۱۹/۲۶ درصد و بوتان مایع شده با ۵/۸۴ درصد اختصاص یافت.

وی در خصوص بزرگ‌ترین مقاصد صادراتی ایران در سال ۱۴۰۲ گفت: چین با ۱۳ میلیارد و ۹۱۵ میلیون دلار، عراق با ۹ میلیارد و ۲۱۵ میلیون دلار، امارات با شش میلیارد و ۶۱۱ میلیون دلار، ترکیه با چهار میلیارد و ۱۶۰ میلیون دلار و هند با دو میلیارد و ۱۷۳ میلیون دلار پنج کشور اول مقصد کالای صادراتی ایران بود که در مجموع ۵۳/۷۴ درصد از وزن و ۷۳/۱۳ درصد از کل ارزش صادرات کشور را به خود اختصاص داد. به گفته وی متوسط ارزش گمرکی هر تن کالای صادراتی با ۱۷ درصد کاهش به ۳۶۲ دلار رسیده است.

معاون وزیر اقتصاد و رئیس‌کل گمرک ایران درخصوص واردات کالا به کشور در سال ۱۴۰۲ افزود: در این مدت ۳۹ میلیون تن کالا به ارزش ۶۶ میلیارد و ۲۸۰ میلیون دلار وارد کشور شده که به لحاظ وزن ۴/۳۹ درصد و از حیث ارزش ۷۷/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

رضوانی‌فر با اشاره به این‌که سه قلم عمده کالاهای وارداتی در سال ۱۴۰۲ ذرت دامی، گوشی تلفن همراه و شمش طلا بوده، اظهار کرد: در این مدت سه میلیارد و ۷۸۳ میلیون دلار ذرت دامی، دو میلیارد و ۹۰۶ میلیون دلار گوشی تلفن همراه و یک میلیارد و ۹۳۶ میلیون دلار شمش طلا وارد کشور شده است.

وی درخصوص بیشترین افزایش و کاهش به لحاظ ارزش در بین اقلام عمده کالاهای وارداتی در سال ۱۴۰۲ افزود: واردات شمش طلا، تراکتور و قطعات منفصله جهت تولید خودروی سواری از بیشترین افزایش به لحاظ ارزش و گندم، برنج و دانه سویا از بیشترین کاهش به لحاظ ارزش در بین اقلام عمده وارداتی در این مدت برخوردار بود.

به گفته وی، امارات متحده عربی با ۲۰ میلیارد و ۷۸۲ میلیون دلار، چین با ۱۸ میلیارد و ۵۴۵ میلیون دلار، ترکیه با هفت میلیارد و ۵۴۱ میلیون دلار، آلمان با دو میلیارد و ۱۵۵ میلیون دلار و هند با یک میلیارد و ۹۱۷ میلیون دلار پنج کشور عمده طرف معامله واردات در سال ۱۴۰۲ بوده اند.

در سال ۱۴۰۲ حدود ۶۵ درصد از وزن و ۷۶ درصد از ارزش کل واردات کشور از پنج کشور فوق‌الذکر انجام گرفت. رضوانی‌فر گفت: متوسط ارزش گمرکی هر تن کالای وارداتی با ۵/۱۶ افزایش به رقم ۱۶۹۷ دلار رسید.

اقتصاد بین‌الملل

دومین اقتصاد جهان، پرشتاب شد

یک نظرسنجی نشان داد که فعالیت تولیدی چین در ماه مارس با سریع‌ترین سرعت در ۱۳ ماه گذشته گسترش یافت و اعتماد تجاری به بالاترین حد خود در ۱۱ ماه گذشته رسید که علت آن، رشد سفارش‌های جدید مشتریان داخلی و خارجی بود. شاخص مدیران خرید تولیدی در ماه مارس از ۵۰/۹ ماه قبل به ۵۱/۱ افزایش یافت که بالاتر از پیش‌بینی ۵۱ درصدی تحلیلگران بود و برای پنجمین ماه متوالی افزایش یافت. نتایج خوش‌بینانه به‌دنبال داده‌های اخیر صادرات و فروش خرده‌فروشی بهتر از حد انتظار بود که نشان‌دهنده شروع درخشان سال برای دومین اقتصاد بزرگ جهان است. سیتی‌بانک، بانک آمریکایی هفته گذشته با استناد به داده‌های مثبت اخیر پیش‌بینی خود را برای رشد چین در سال ۲۰۲۴ از ۴/۶ درصد به پنج درصد افزایش داد.

سقوط بیت‌کوین و اتریوم

بازار رمزارزهای دیجیتال سقوط کرد و بیت‌کوین و اتریوم نیز چهار و پنج درصد از ارزش خود را از دست دادند. ارزهای رمزپایه اصلی با زیان معامله شدند و بیت‌کوین و اتریوم به‌ترتیب بیش از چهار و پنج درصد سقوط کردند. دومین ارز دیجیتال بزرگ برخی از سودهای هفته گذشته را حذف کرد، زیرا سرمایه‌گذاران همچنان به این فکر می‌کردند که آیا شانسی برای تایید صندوق‌های قابل معامله در بورس اتریوم (ETF) در اواخر ماه می وجود دارد یا خیر. کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC) تا ۲۳ ماه می فرصت دارد تا تصمیم بگیرد که آیا درخواست‌های ارائه‌شده توسط شرکت‌های مختلف را تایید کند یا خیر. به نقل از مارکت، اتریوم ۵/۶۰ درصد کاهش یافت و به ۳۴۴۷ دلار رسید. بیت‌کوین نیز ۴/۲۶ درصد کاهش یافت و ۶۸ هزار و ۳۳۵ دلار فروخته شد. مجموع ارزش بازار جهانی ارزهای دیجیتال در حال حاضر ۲/۵۲ تریلیون دلار برآورد می‌شود که این رقم نسبت به روز قبل ۵/۹۲ درصد کاهش یافته است. در حال حاضر ۵۲/۱۹ درصد کل بازار ارزهای دیجیتال در اختیار بیت‌کوین است که ۰/۳۶ درصد افزایش روزانه را ثبت کرده است.

اختلال پالایشگاه‌های روسیه به ضرر آمریکایی‌ها شد

قیمت بنزین برای رانندگان آمریکایی ممکن است حداکثر ۱۵ سنت در هر گالن افزایش پیدا کند، زیرا عرضه جهانی سوخت در پی حملات اخیر اوکراین به پالایشگاه‌های روسیه، محدودتر شده است. افزایش قیمت بنزین، می‌تواند مانع مبارزه دولت آمریکا با تورم شود. قیمت بالاتر سوخت، پیش از این، باعث افزایش شدید قیمت‌های مصرف‌کننده و تولیدکننده این کشور در فوریه شده بود.

قیمت سوخت موتوری معمولا در این وقت از سال که مردم برای تعطیلات، راهی جاده‌ها می‌شوند و آمریکا به بنزین گرید تابستانی که گران‌تر است، سوئیچ می‌کند، افزایش پیدا می‌کند.

پاتریک دی هان، تحلیلگر نفت وب‌سایت گازبادی در این‌باره گفت: امسال اختلالات پالایشگاهی روسیه، ممکن است قیمت بنزین آمریکا را ۵ تا ۱۵ سنت در هر گالن نسبت به پیش‌بینی آوریل گازبادی که حدود ۳/۳۶ دلار در هر گالن بود، افزایش دهد.

هرگونه شوک بیشتر در عرضه مانند اختلالات غیرمنتظره در پالایشگاه‌های آمریکایی، می‌تواند قیمت بنزین را برای نخستین‌بار از سال ۲۰۲۲، به بالای چهار دلار در هر گالن افزایش دهد.

طبق محاسبات رویترز، حدود ۱۴ درصد از ظرفیت پالایش نفت روسیه بر اثر حملات پهپادی اوکراین، فلج شده و این کشور صادرات بنزین را به مدت شش ماه ممنوع کرده و همزمان، واردات از بلاروس را در مارس افزایش داده تا از کمبود احتمالی سوخت اجتناب کند. طبق داده‌های شرکت کپلر، صادرات محصولات سوخت روسیه مانند بنزین و دیزل در آوریل، ۳۰ درصد کاهش پیدا کرده و به ۱/۲ میلیون بشکه در روز می‌رسد.

مجموع ذخایر بنزین آمریکا تا ۲۲ مارس، به ۲۳۲/۱ میلیون بشکه رسید که یک درصد کمتر از میانگین پنج‌ساله برای این وقت از سال است. بر اساس گزارش رویترز، داده‌های انجمن خودروی آمریکا نشان داد قیمت بنزین در جایگاه‌های سوخت آمریکا روز دوشنبه، سه دلار و ۵۳ سنت در هر گالن بود که شش درصد افزایش نسبت به ماه گذشته و یک درصد افزایش نسبت به مدت مشابه سال گذشته را نشان می‌دهد.